

Arkivsak-dok. 19/05002-5
Saksbehandler Gorm Lybeck Kjernli

Behandles av	Sakstype	Møtedato
Formannskapet 2015-2019	Utvalgssaker	30.09.2019

Høringsuttale nasjonal ramme for vindkraft

Sammendrag

NVE har nasjonal ramme for vindkraft på land ute på høring. Den skal ikke fastsette hvor det skal bygges ut vindkraft, men skal peke på de områdene som er mest aktuelle for fremtidig utbygging.

Sandnes er ikke utpekt som et aktuelt område. Sandnes kommune ønsker likevel å sende et tydelig signal om at vi går mot fremtidig utbygging av vindkraft på land i Sandnes kommune. Dette inkluderer Sandnes vindkraftverk, der konsesjonen for øyeblikket ligger til behandling hos NVE.

Sandnes kommune vil likevel påpeke at de to nasjonale rammene for vindkraft på land og havvind burde vært sett i sammenheng og at man burde vurdert å sende de ut i en felles høring.

Bakgrunn for saken

Fakta

Nasjonal ramme for vindkraft på land

Forslag til nasjonal ramme for vindkraft er laget med utgangspunkt i Energimeldingen (Meld.St. 25 (2015-2016)), der stortinget ber regjeringen legge til rette for en langsiktig utvikling av lønnsom vindkraft. Samtidig ber den om at det utarbeides en nasjonal ramme for konsesjonsbehandling av vindkraft på land.

Forslaget til nasjonal ramme er utarbeidet av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) på oppdrag fra olje- og energidepartementet (OED). Departementet har bedt NVE utarbeide en nasjonal ramme, som inneholder et oppdatert kunnskapsgrunnlag for landbasert vindkraft og et forslag til de mest egnede områdene for lokalisering av nye anlegg. Viktige formål med arbeidet skulle være å bidra til å styrke vilkårene for lønnsom vindkraft, styre nye lokaliseringer til de beste lokalitetene ut fra en helhetlig vurdering og gi en mer effektiv konsesjonsbehandling.

Forslaget er at framtidig konsesjonsbehandling i NVE skal baseres på kunnskapsgrunnlaget i nasjonal ramme, og at det skal være lettere å få konsesjon i de prioriterte områdene enn andre steder. Den nasjonale rammen utelukker likevel ikke at det gis konsesjoner også andre steder. De prioriterte områdene er grovmaskede, slik at det også vil være områder innenfor disse der vindkraft ikke er aktuelt.

Det formelle regelverket er slik at tillatelser til vindkraft gis gjennom konsesjonsbehandling i NVE. Kommunen er høringsinstans i slike saker.

Kunnskapsgrunnlaget NVE har etablert på grunnlag av bestillingen, består av 21 temarapporter for ulike samfunnsinteresser. Flere av rapportene er utarbeidet av Miljødirektoratet og Riksantikvaren.

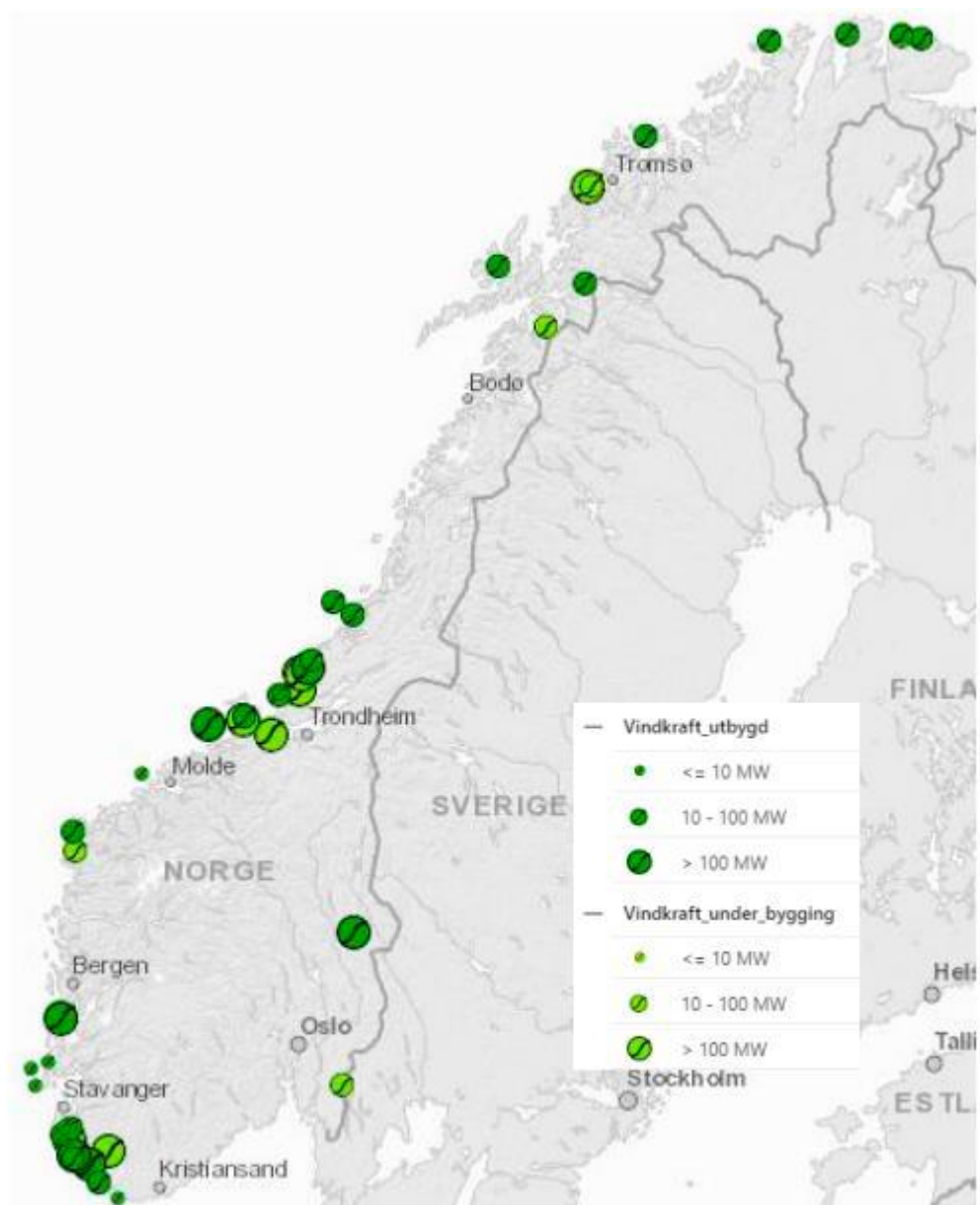
Forslaget til nasjonal ramme består av et tematisk kunnskapsgrunnlag, og et kart med forslag til 13 områder prioritert for ny vindkraftutbygging. For Rogaland er større deler av Haugalandet og indre deler av Dalane forslått som prioriterte områder.

Som grunnlag for utpekingen av de 13 prioriterte områdene, er det gjennomført mer detaljerte geografiske analyser av 43 områder i hele landet. I Rogaland har mesteparten av Haugalandet vært analysert, samt Ryfylke og Jæren. Områder i nye Sandnes har ikke reelt vært vurdert som del av disse analysene.

Rådmannen viser til høringsrapporten for nærmere beskrivelser av forslaget, og for bakgrunnsbeskrivelser av de ulike temaene.

Vindkraft i Rogaland

I Sandnes er det allerede under bygging et vindkraftverk på Vardafjell. Også andre steder i Rogaland eksisterer det, eller er det under bygging vindkraftanlegg. Det største omfang av gitte konsesjoner og utbygging av vindkraft på land, er i Rogaland og på nordvestlandet rundt Trondheim.

Figur 9: Geografisk fordeling av vindkraftverk i Norge; utbygd vindkraft og vindkraft under bygging per utgangen av 2018. Kilde: NVE

Rådmannens vurdering

Grunnleggende syn på vindkraft

Vindkraft er sterkt debattert den senere tiden. Realiseringen av tidligere gitte konsesjoner, der mange allerede ligger i Rogaland, har bidratt til å sette vindkraft på dagsordenen. Muligheter innen utbygging av vindkraft til havs inngår også som del av debatten. Når kommunen skal uttale seg i denne høringen, mener rådmannen at det er viktig å drøfte vindkraftutbygging i en større sammenheng. Behovet for fornybar energi og hvordan dette behovet dekkes, må vurderes mer samlet enn det olje- og energidepartementet nå legger opp til.

Den norske energiproduksjonen har isolert sett svært høye andeler basert på fornybare energikilder. Den høye andelen kunne i ett perspektiv reist spørsmål om behovet for videre vindkraftutbygging i Norge. Energimarkedet er likevel så internasjonalt, og det samlede energibehovet så stort, at et rent norsk perspektiv er lite hensiktsmessig og konstruktivt. I et internasjonalt klimaperspektiv vil alle bidrag til økning av ren energi, være gode virkemidler for å bidra til å løse klimautfordringene, selv om Norge isolert sett allerede har en nokså ren kraftproduksjon. Rådmannen mener derfor kommunen grunnleggende sett bør se positivt på alle virkemidler, som kan bidra til å øke den grønne energiproduksjonen. Vindkraft er ett av disse virkemidlene. Jamfør energimeldingen er aktivt arbeid for samtidig å redusere det samlede energibehovet også en forutsetning.

Mangelfullt som nasjonalt rammeverk

Utfordringen med de forelagte høringene er etter rådmannens syn at det underliggende behovet, som begrunner forslagene, ikke i nødvendig grad blir behandlet i høringsdokumentene. Den nasjonale rammen drøfter for eksempel ikke balansen mellom utbygging av vindkraft, versus andre fornybare energikilder (eks. fornying av vannkraft, bølgekraft, bruk av bioenergi etc). Stortingsmeldingen, som rammen bygger på, drøfter hovedtrekkene i energiproduksjonen på et overordnet nivå. Men en mer inngående drøfting burde inngått i kunnskapsgrunnlaget. Det drøftes heller ikke hvor vidt det er mer hensiktsmessig å dekke behovet for vindkraftutbygging på land versus til havs. Samfunnsbehovet som eventuelt kan godtgjøre de vesentligste konsekvensene vindkraftutbyggingene har (eks. tap av naturmangfold, redusert bokvalitet og boligpris eller inngrep i friluftsområder), er dermed ikke tilstrekkelig godtgjort i forslaget til nasjonal ramme for vindkraft på land.

Rådmannen mener det kan være riktig å bygge ut noe vindkraft i Norge, men mener valg av områder for vindkraftutbygging på land og til havs må ses i sammenheng. Det er rimelig å anta at dersom større deler av behovet på sikt kan dekkes til havs, vil behovet for områder på land bli vesentlig mindre. Potensialet for næringsutvikling bør her være en viktig faktor for valg av områder. Så langt rådmannen kjenner saksfeltet er landvind et modent teknologiområde, med lavt næringsutviklingspotensial. For havvind vil det derimot være et stort potensial for å utnytte eksisterende kompetanse og infrastruktur i energisektoren, til å utvikle nye og mer effektive former for vindkraftforsyning.

Rådmannen viser til en nylig utgitt rapport fra FNs naturpanel. Den konkluderer med at tap av landarealer er en minst like stor trussel mot tap av biologisk mangfold som klimaendringene. Utbygging av vindkraftanlegg gir et mye større inngrep enn selve møllene. Det er først og fremst anleggs- og vedlikeholdsveier som tar store arealer. Selv om området vindkraftanlegget ligger i skal tilbakeføres etter endt konsesjon, vil mange av de tiltakene som utføres i praksis være irreversible.

Det kommer frem av høringsmaterialet at størsteparten av de konsesjonene for vindkraft som allerede er gitt, er i Rogaland og Trøndelag. Mange av de gitte

konsesjonene er under bygging nå. Slik rådmannen forstår forslaget til nasjonal ramme, vil denne legge til rette for en videre sterk utbygging av vindkraft i fylket i strid med gjeldende fylkesdelplan for vindkraft. Tatt i betraktning det store omfanget konsesjoner som allerede er gitt i Rogaland, er det grunn til å reise spørsmål ved om forslaget til nasjonal ramme vil gi en uforholdsmessig stor andel av ny vindkraftutbygging i vår region. Dette vil også gi regionen en uforholdsmessig stor andel av de negative konsekvensene. De foreslåtte områdene er i tillegg viktige regionale utfartsområder for byområdet, med blant annet Sirdalen som tur- og hytteområde.

Det er også grunn til å stille spørsmål ved om forslaget til nasjonal ramme vil gi den styringseffekten som er forespeilet. Konsesjonstildelinger vil fortsatt følge det ordinære regelverket. Det omtales at de nye områdene skal ha fortrinn som områder for nye konsesjoner. Men det er ikke beskrevet noen vesentlige nye mekanismer som gjør at de foreslåtte områdene prioriteres, og at øvrige områder nedprioriteres. Kommunens erfaringer med statlig planlegging innenfor energisektoren, er at NVE i liten grad legger vekt på vedtatte planer, kommunens faglige vurderinger, uttalelser fra høringsparter, utenlandsk forskning eller nyere kunnskap. Flere av konsesjonene som er gitt i regionen er da også sterkt kontroversielle, og i strid med gjeldende fylkesdelplan for vindkraft. De er heller ikke vurdert med tanke på sum konsekvens, dersom flere eller alle konsesjoner blir tatt i bruk. Rådmannen mener også at NVE må gjøre en ny vurdering, basert på oppdatert kunnskapsgrunnlag, dersom det er mer enn 3 år mellom konsesjonsvedtak og igangsetting av utbygging. Konsesjoner som kanskje ikke benyttes, bør ikke kunne legge vesentlige føringer for revisjoner av kommune- eller fylkesdelplaner.

Nye Sandnes kommune er ikke direkte berørt av de foreslåtte områdene, og rådmannen ser derfor ikke grunn til å gjøre mer konkrete vurderinger av de foreslåtte områdene. Rådmannen ser heller ikke grunn til å be om at tidligere forkastede områder i kunnskapsgrunnlaget tas opp til ny vurdering. Men rådmannen har et sterkt behov for å si nei til ytterligere vindkraftutbygging på land i Sandnes, inkludert det konsesjonssøkte Sandnes vindkraftverk.

Rådmannen vil påpeke at det er problematiske forhold i konsesjonssystemet ifm. vindkraft. Konsesjonsbehandlingen samsvarer ikke med andre lovverk, da spesielt plan- og bygningsloven. Kommuner og vanlige folk opplever en urettferdighet og forskjellsbehandling, som kan være mye av årsaken til de økende konfliktene rundt vindkraftutbygging på land. Rådmannen mener det burde vært vurdert å endre energiloven, slik at den fungerer sammen med de andre lovverkene. Og slik at NVE har mulighet til å avvise prosjekter i tidlig fase, allerede ved melding om oppstart eller før. Kommunen er sterkt kritisk til NVE sin behandling av støy/blink/skyggekast ift. folkehelse. Tungtveiende informasjon om rovfugl og friluftsliv er heller ikke vektlagt i konsesjonsbehandlingen av Vardafjell vindkraftverk. Dette er helt i tråd med [forskning](#), som dokumenterer at det er overraskende uklart hvem og hva som avgjør hvor vindturbiner kan etableres. NVE må få mye tydeligere rammer for sin konsesjonsbehandling av vindkraftsaker, der også andre samfunnsinteresser enn produksjon av fornybar energi får en objektiv og grundig faglig vurdering og vekting.

Forslag til vedtak:

1. Sandnes kommune ønsker å sende et tydelig signal om at vi går mot fremtidig utbygging av vindkraft på land i Sandnes kommune. Dette inkluderer Sandnes vindkraftverk, der konsesjonen for øyeblikket ligger til behandling hos NVE.
2. Nasjonal ramme må inngå i en helhetlig vurdering der vindkraft og dens alternativer, inkludert energiøkonomisering, vurderes samlet og opp mot hverandre. Sandnes kommune vil påpeke at de to nasjonale rammene for vindkraft og havvind burde vært sett i sammenheng og at man burde vurdert å sende de ut i en felles høring. En vurdering i form av en konsekvensutredning vil kunne gi et svar på om det i det hele tatt er forsvarlig med mer vindkraft på land.
3. Konsesjonssystemet må tilpasses kompleksiteten og omfanget av vindkraftverk og prosessene må bli mer åpne og demokratiske.
4. Det må gjøres en vurdering av hva sumkonsekvensene kan bli ved å utpeke områder som egnet for vindkraftutbygging.

Rådmannen i Sandnes, 17.09.2019

Bodil Sivertsen
rådmann

Leif Aarthun Ims
kommunaldirektør

Vedlegg:

Nasjonal ramme for vindkraft

Dokumentet er ikke signert da Sandnes kommune benytter elektronisk godkjenning.

Arkivsak-dok. 19/05002
Arkivkode
Saksbehandler Gorm Lybeck Kjernli

Behandlet av	Sakstype	Møtedato	Saknr
1 Formannskapet 2015-2019	Utvalgssaker	30.09.2019	51/19

SAKSPROTOKOLL

Høringsuttale nasjonal ramme for vindkraft

Formannskapet 2015-2019 har behandlet saken i møte 30.09.2019 sak 51/19

Møtebehandling

Heidi Bjerga (SV) fremmet på vegne av alle partiene i formannskapet følgende forslag:

Sandnes kommune ser behovet for at det utarbeides en samlet plan for all energiproduksjon og energieffektivisering.

Konsesjonssystemet må evalueres. Lokale vedtak må tillegges betydelig vekt.

Votering

Rådmannens innstilling datert 17.09.2019 ble enstemmig vedtatt.

Fellesforslaget fremsatt av Bjerga ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. Sandnes kommune ønsker å sende et tydelig signal om at vi går mot fremtidig utbygging av vindkraft på land i Sandnes kommune. Dette inkluderer Sandnes vindkraftverk, der konsesjonen for øyeblikket ligger til behandling hos NVE.
2. Nasjonal ramme må inngå i en helhetlig vurdering der vindkraft og dens alternativer, inkludert energiøkonomisering, vurderes samlet og opp mot hverandre. Sandnes kommune vil påpeke at de to nasjonale rammene for vindkraft og havvind burde vært sett i sammenheng og at man burde vurdert å sende de ut i en felles høring. En vurdering i form av en konsekvensutredning vil kunne gi et svar på om det i det hele tatt er forsvarlig med mer vindkraft på land.
3. Konsesjonssystemet må tilpasses kompleksiteten og omfanget av vindkraftverk og prosessene må bli mer åpne og demokratiske.
4. Det må gjøres en vurdering av hva sumkonsekvensene kan bli ved å utpeke områder som egnet for vindkraftutbygging.
5. Sandnes kommune ser behovet for at det utarbeides en samlet plan for all energiproduksjon og energieffektivisering.
6. Konsesjonssystemet må evalueres. Lokale vedtak må tillegges betydelig vekt.

Dokumentet er ikke signert da Sandnes kommune benytter elektronisk godkjenning.